

Válečné drama, v němž nepadne výstřel

Tomáš Richter

Chlapci nepláčou, Scénář a režie: A. Drlevič, koprodukce Bosna a Hercegovina, Slovinsko, Chorvatsko, Německo, 2017, 98 minut

Že britští *Chlapci nepláčou*, to víme od *The Cure* již od začátku osmdesátých let. Co si však počít, když jste dospělý muž v bývalé Jugoslávii, a na duši máte od začátku devadesátých let naloženo více, než co utlumí jakýkoli lék?

Tuto otázku zkoumá „jugoslávské“ komorní drama *Chlapci nepláčou*, které vzbudilo pozornost na letošním karlovarském festivalu a zřejmě i díky tomu se v těchto týdnech dostalo do tuzemské kinodistribuce.

Produkce je civilní, místy až divadelní. Děj se odehrává v současnosti, v blíže nespecifikovaném horském středisku bývalé Jugoslávie, převážně v interiérech socialistického hotelu, v němž slovinský psycholog vede terapeutickou skupinu zhruba tuctu veteránů jugoslávské války. Muži sem na základě smluvního ujednání, evidentně podporovaného fondy pocházejícími z EU, přijeli ze Srbska, Chorvatska i Bosny a Hercegoviny. Někteří si s sebou přivezli fyzické následky různé intenzity, všichni pak více či méně nezhojená psychická traumata. Jejich odkrývání metodou kolektivní terapie vede k vypjatým situacím, často i otevřeným konfliktům. Ne každý z účastníků spolupracuje, jeden obzvláště vznětlivý chorvatský veterán v rozčilení opustí skupinu hned na počátku. Někteří z těch, kdo zůstanou, podstoupí formou léčebného divadla *coming-outy*, u nichž se svírá srdce i žaludek. Přehrávané situace jsou inscenovány jen „jako“, bez rekvizit, bez flashbacků. Nezazní jediný skutečný výstřel, jediný výbuch. Z výsledku však mrazí o to více. Zejména proto, že společným traumatem bývalých odvedenců je pocit studu za vlastní selhání. Ne všechna jsou stejná, a ne všechna lze pochopit či odpustit stejně „snadno“.

Výkony herců, z nichž někteří se válečných operací před více, než dvaceti lety, opravdu zúčastnili, jsou přesvědčivé, místy strhující. Autentičnosti zobrazovaných scén napomáhá jazyková blízkost dřívějších protivníků, jakož i sdílená minulost v podobě kulturních artefaktů bývalé Jugoslávie, včetně hitů místního socialistického popu, přehrávaných z předválečného jukeboxu. Všechna ta blízkost podtrhuje absurditu prožitého konfliktu, s nímž muži ve svých myslích stále zápasí – a to nejen ve vztahu k historii, ale i k dnešku. Diváku, který je jejich československým vrstevníkem, film velmi intenzivně připomene, jakým požehnáním může místní, holubičí (či „splachovací“, podle gusta) národní povaha také být.

Otevřený konec s mírným náznakem katarze vás odešle z kina domů s trochou naděje v lepší zítřky. Ta je však velmi křehká a podmíněná.

Lidé se k sobě ostatně od pradávna chovají tak, že je to k pláči. A to nejen muži, a nejen na Balkáně. Stojí za to si to připomínat, zejména, nabízí-li se k tomu příležitost tak vysoké umělecké kvality.

Hodnocení: 90%